

Súd: Krajský súd Bratislava
Spisová značka: 16Co/80/2020
Identifikačné číslo súdneho spisu: 1615211141
Dátum vydania rozhodnutia: 30. 09. 2020
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Ing. Mario Dubaň
ECLI: ECLI:SK:KSBA:2020:1615211141.1

Uznesenie

Krajský súd v Bratislave v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Ing. Maria Dubaňa a sudcov JUDr. Ivany Štiffovej a JUDr. Romana Majerského, v spore žalobcu: AB 2 B. V., reg. č. 572 79 667, so sídlom Strawinskylaan 933, 1077XX, Holandské kráľovstvo, zastúpeného Advokátska kancelária GOLIAŠOVÁ GABRIELA, s. r. o., 1. mája 11, Trenčín, proti žalovanému: X. K., nar. XX.X.XXXX, B. T. XX, S., o zaplatenie X.XXX,XX eura s prísl., na odvolanie žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Malacky č.k. 6C/1661/2015-89, zo dňa 3.3.2020, takto

rozhodol:

Odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie z r u š u j e a vec vracia na ďalšie konanie.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie žalobu zamietol a žalovanému náhradu trov konania nepriznal.

2. Pokiaľ ide o stručný obsah napadnutého rozsudku (§ 393 ods. 2 C.s.p.), súd prvej inštancie v zmysle § 177 ods. 1 C.s.p. na prejednanie veci samej nariadil pojednávanie na 3.3.2020 o 13.00 hod., na ktoré doručoval predvolanie stranám sporu. Skonštatoval, že po splnení zákonných podmienok, konal v zmysle § 180 C.s.p. v neprítomnosti právneho zástupcu žalobcu, ktorý mal predvolanie na pojednávanie riadne doručené 22.10.2019 s tým, že bol súčasne poučený o následku nedostavenia sa vrátane možnosti vydania rozsudku pre zmeškanie. Uviedol, že právny zástupca žalobcu sa na pojednávanie nedostavil, svoju neúčast' i neúčast' žalobcu ospravedlnil z dôvodu hospodárnosti konania a žiadal rozhodnúť vo veci v jeho neprítomnosti i v neprítomnosti žalobcu. Ďalej zdôraznil, že žalovaný sa na pojednávanie dostavil a navrhol, aby súd z dôvodu procesnej pasivity žalobcu rozhodol vo veci rozsudkom pre zmeškanie žalobcu.

3. Súd prvej inštancie ozrejml, že uplatnenie zásady hospodárnosti konania nemožno vyhodnotiť ako skutočnosť, ktorá by vzhľadom k svojej povahe, bola spôsobilá neúčast' právneho zástupcu i žalobcu na súdnom pojednávaní ospravedlniť; dôvodil tým, že § 278 C.s.p. predpokladá ospravedlnenie neúčasti žalobcu resp. jeho právneho zástupcu na súdnom pojednávaní z vážnych dôvodov, t.j. takých, ktoré sú vzhľadom k ich povahe spôsobilé neúčast' žalobcu resp. právneho zástupcu na pojednávaní ospravedlniť a neumožnili by komukoľvek inému za rovnakých okolností byť na súdnom pojednávaní prítomný; také okolnosti však právny zástupca žalobcu podľa názoru súdu prvej inštancie v ospravedlnení neuviedol, keď sa odvolával len na zásadu hospodárnosti konania. Pokiaľ bol právny zástupca žalobcu na súdne pojednávanie riadne a včas predvolaný a náležite poučený a naň sa nedostavil, t. j. rozhodol sa v mene žalobcu svoje právo účasti na pojednávaní nevyužiť, musí byť uzrozumený s tým, že vlastným pričinením nevyužije všetky zákonom priznané prostriedky na ochranu práv žalobcu, vrátane toho, že za splnenia ostatných zákonných predpokladov môže súd rozhodnúť kontumačne v jeho neprospech, konštatoval súd prvej inštancie; a dodal, že v tomto smere platí zásada, že právo patrí bdelym. Pokiaľ sa preto žalobca, resp. jeho právny zástupca, rozhodli nevyužiť právo byť osobne prítomní na súdnom

pojednávani, svojou neúčastou nevyužili všetky dostupné prostriedky poskytované Civilným sporovým poriadkom na ochranu práv žalobcu a v tejto súvislosti poukázal na uznesenie Krajského súdu v Bratislave zo dňa 31.5.2019, sp. zn. 3Co/157/2018.

4. Vychádzajúc z uvedeného potom, keďže súd prvej inštancie po preskúmaní podmienok vydania rozhodnutia pre zmeškanie žalobcu zistil, že právny zástupca žalobcu sa nedostavil na pojednávanie vo veci, hoci bol naň riadne a včas predvolaný a v predvolaní na pojednávanie bol poučený o následku nedostavenia sa vrátane možnosti vydania rozsudku pre zmeškanie a súčasne právny zástupca žalobcu adekvátne neospravedlnil svoju neprítomnosť včas a vážnymi okolnosťami; návrhu žalovaného vyhovel a o žalobe rozhodol rozsudkom pre zmeškanie, ktorým žalobu za použitia § 278 C.s.p. zamietol. O trovách konania rozhodol tak, že nakoľko si žalovaný náhradu trov konania proti žalobcovi neuplatnil a ani zo súdneho spisu mu vznik trov nevyplyva, náhradu trov konania mu nepriznal.

5. Proti rozsudku podal žalobca odvolanie z dôvodov podľa § 365 ods. 1 písm. b) a § 356 písm. b) C.s.p. a žiadal napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Podstatným zhrnutím skutkových tvrdení a právnych argumentov jeho odvolania (§ 393 ods. 2 C.s.p.) bola námietka, že súd prvej inštancie vo svojom rozsudku riadne neuviedol, ktorá z podmienok bola splnená a v dôsledku čoho rozhodol kontumačným rozsudkom. Poukázal na to, že svoju neprítomnosť na pojednávaní ospravedlnil včas a vážnymi okolnosťami a odvolal sa na zásadu hospodárnosti konania; uviedol, že nechcel spôsobovať prieťahy v konaní a navyšovať trovy konania o trovy za účasť na pojednávaní, v prípade ak by bol v konaní úspešný, preto napriek tomu, že uviedol všetky dostupné informácie, ktoré k predmetnému konaniu mal; uvedený postup jednoznačne nemôže byť v súlade s ústavným právom na spravodlivý proces. Vyčítal súdu prvej inštancie, že aj keď má za to, že formálne boli pre kontumáciu naplnené podmienky, nesmie rozhodnúť rozsudkom pre zmeškanie v prípade, ak na to nemá aspoň minimálny skutkový základ obsiahnutý v spise ku dňu vydania rozhodnutia. Ozrejmil svoj pohľad na rozsudok, ako zavŕšenie a ukončenie sporu, je tým končným a hlavným nástrojom ochrany ohrozených a porušených subjektívnych práv. Rozsudok znovu nastoľuje stav spravodlivosti, ak bol tento porušený, alebo aplikuje nástroje na jeho zachovanie, ak bol len ohrozený s tým, že v civilnom konaní zo svojej podstaty nemôže byť sankciou, keďže len eliminuje odchýlku, ktorú niektorá zo strán sporu spôsobila v zákonom želanom usporiadaní vzájomných vzťahov strán sporu a vracia stav vecí do tohto želaného stavu.

6. Odvolaciemu súdu dal do pozornosti (s vyššie uvedeným súvisiace) uznesenie Najvyššieho súdu SR zo dňa 14.9.2011, sp. zn. 3 Cdo 40/2011: „Možnosť zúčastniť sa na súdnom pojednávaní je právom každého účastníka a záleží výlučne na ňom, či tohto práva využije alebo nie. Ak účastník toto právo nevyužije, z neúčasti na pojednávaní sa ospravedlní, súhlasí s tým, aby súd pojednával a rozhodol v jeho neprítomnosti.“ V plnom rozsahu zastával názor, že účasť na pojednávaní je „len“ právom strán sporu, nie však ich povinnosťou. Tento právny názor vyvodil aj z výkladu čl. 6 prvá veta Dohovoru o ochranu ľudských práv a základných slobôd, z ktorého vyplýva, že osobná účasť na pojednávaní v súdnom konaní tak v trestných, ako aj v civilných veciach je právom účastníka (proti K. (rozhodnutie ESLP č. 283-A z 23.02.1994, W.). Pokiaľ by doslovný výklad súčasnej právnej úpravy rozsudku pre zmeškanie viedol k tomu, že súd rozhodne spor bez ohľadu na akékoľvek výsledky procesnej aktivity strany sporu, ktorá sa na pojednávanie nedostavila, a to automaticky v neprospech tejto strany, mal za to, že takýto výklad je v rozpore s účelom civilného procesu; súd by pri takomto výklade nemohol rozhodnúť spravodlivo o ochrane ohrozených alebo porušených práv, keďže by nemohol aplikovať právne posúdenie na skutkový stav, ktorý sa podľa skutkovej domnienky alebo na základe dovtedy predložených dôkazov v čo najväčšej možnej miere približuje k reálnym pomerom strán sporu. V súvislosti s aplikáciou § 278 písm. b) C.s.p. podčiarkol, že uvedené podmienky musia byť naplnené kumulatívne, t.j. musí ísť o prípad, kedy žalobca neospravedlní svoju neúčasť na pojednávaní včas a zároveň vážnymi okolnosťami. Zákon v tejto veci nedáva na výber z možnosti, že napriek tomu, že to bude včas, nebude to ale z dôvodu vážnych okolností alebo naopak; ospravedlnenie pojednávania aspoň dva dni pred dňom, kedy je vytyčené je včasné oznámenie jeho neúčasti na pojednávaní a aplikovanie ustanovenia § 278 C.s.p. bolo podľa žalobcu neopodstatnené, nakoľko zo strany žalobcu nedošlo k pasivite v spore. Pripomenul, že podal žalobu v čase, kedy nebola doplatená ani samotná istina poskytnutého úveru a preto je rozhodne namieste pred vydaním rozsudku skúmať, či v priebehu celého, doposiaľ vedeného konania, bola strana v neprospech, ktorej sa má rozsudok vydať, skutočne procesne pasívna

a či takýto postup bude voči nej v konečnom dôsledku spravodlivý. Práve žalobca je tým, ktorý inicioval civilné konanie, a ktorý má záujem na čo najrýchlejšom ukončení konania rozhodnutím vo veci samej.

7. Záverom zhrnul, že súd prvej inštancie nadradil strohý formálny výklad zákona nad materiálne znaky § 278 C.s.p., ktorými sú zodpovednosť žalobcu za výsledok sporu, a to žalobca dodržal, ak v žalobe prezentoval skutkové tvrdenia a predložil dôkazy a žalovaný to ani náznakom nepoprel, a teda celé konanie sa javilo od samého počiatku bez neuralgických bodov, ktoré by vyžadovali prítomnosť alebo dodatočné vyjadrenia žalobcu. Z týchto dôvodov mal v danom prípade za splnené kritérium, ktoré umožňuje súdu rozhodnúť aj bez nariadenia pojednávania (§ 177 ods. 2 písm. a) C.s.p. Zopakoval, že žalobca sa z neúčasti na pojednávaní konanom 3.3.2020 riadne a včas ospravedlnil podaním zo dňa 27.2.2020 a súhlasil s pojednávaním v jeho neprítomnosti, prípadne aby aj bez jeho prítomnosti bolo v predmetnej veci rozhodnuté, na čo však konajúci súd neprihliadol a rozhodol rozsudkom pre zmeškanie, čím došlo k porušeniu zásady rovnosti strán. V tejto súvislosti upriamil pozornosť aj na závery uznesenia Krajského súdu v Trnave zo dňa 10.12.2019, sp. zn. 25Co/82/2019, ktoré na podporu svojej argumentácie v podanom odvolaní prezentoval.

8. Odvolací súd viazaný rozsahom a dôvodmi odvolania (§ 356 písm. b), § 379, § 380 ods. 1 C.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok, prejednal odvolanie žalobcu bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 C.s.p. a contrario) a dospel k záveru, že rozsudok súdu prvej inštancie je potrebné zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie.

9. Podľa § 278 C.s.p. na pojednávaní rozhodne súd o žalobe podľa § 137 písm. a) na návrh žalovaného rozsudkom pre zmeškanie, ktorým žalobu zamietne, ak a) sa žalobca nedostavil na pojednávanie vo veci, hoci bol naň riadne a včas predvolaný a v predvolaní na pojednávanie bol žalobca poučený o následku nedostavenia sa vrátane možnosti vydania rozsudku pre zmeškanie a b) žalobca neospravedlnil svoju neprítomnosť včas a vážnymi okolnosťami.

10. Základnými podmienkami pre vydanie rozsudku pre zmeškanie žalobcu, ktoré upravuje § 278 C.s.p. sú: 1/ žaloba na plnenie [§ 137 písm. a) C.s.p.] ako predmet sporu, 2/ žalobca bol riadne a včas predvolaný na pojednávanie, 3/ žalobca bol v predvolaní na pojednávanie poučený o následku nedostavenia sa, vrátane možnosti vydania rozsudku pre zmeškanie, 4/ žalobca sa nedostavil na pojednávanie vo veci, 5/ žalobca svoju neprítomnosť neospravedlnil včas a vážnymi okolnosťami, 6/ žalovaný prítomný na pojednávaní podal návrh na vydanie rozsudku pre zmeškanie.

11. Rozsudkom pre zmeškanie žalobcu môže súd rozhodnúť na ktoromkoľvek nariadenom pojednávaní, avšak len za predpokladu, že sú súčasne (kumulatívne) splnené všetky podmienky na jeho vydanie.

12. Odvolanie proti rozsudku pre zmeškanie je prípustné výlučne z dôvodu, že neboli splnené podmienky na jeho vydanie, čím je vymedzený aj rozsah prieskumnej činnosti odvolacieho súdu; v danom prípade ide o posúdenie opodstatnenosti postupu súdu prvej inštancie, keď po tom, ako sa žalobca po písomnom ospravedlnení nedostavil na prvé pojednávanie súdu prvej inštancie nariadené na deň 3.3.2020, konajúci súd za použitia § 278 C.s.p. rozhodol rozsudkom pre zmeškanie žalobcu tak, že žalobu zamietol a zároveň žalovanému nárok na náhradu trov konania nepriznal.

13. Z obsahu spisu vyplýva, že podaním na čl. 84 doručeným elektronicky 27.2.2020, žalobca prostredníctvom svojho právneho zástupcu súhlasil s tým, aby súdom nariadené pojednávanie prebehlo v jeho neprítomnosti a v neprítomnosti jeho právneho zástupcu, a aby bolo bez ich prítomnosti (aj) rozhodnuté. S ohľadom na dodržanie zásady hospodárnosti konania a účelnosti trov vynakladaných stranami sporu, požiadal konajúci súd o ospravedlnenie jeho neúčasti na nariadenom pojednávaní.

14. Pretože žalobca bol prostredníctvom svojho právneho zástupcu riadne a včas predvolaný na pojednávanie a jeho ospravedlnenie z neúčasti na pojednávaní konanom 3.3.2020 bolo súdu prvej inštancie doručené 27.2.2020, je nepochybné, že žalobca svoju neúčasť na predmetnom pojednávaní ospravedlnil včas. Odvolací súd pristúpil ku skúmaniu naplnenia druhej z podmienok pre vydanie kontumačného rozsudku v neprospech žalobcu v zmysle § 278 písm. b) C.s.p. a to, či svoju neprítomnosť ospravedlnil aj vážnymi okolnosťami.

14.1. Právny zástupca žalobcu súhlasil s tým, aby sa pojednávanie uskutočnilo bez jeho prítomnosti, príp. aby bolo v jeho neprítomnosti vo veci samej aj rozhodnuté; svoju osobnú neúčasť zdôvodnil s odkazom na dodržanie zásady hospodárnosti konania a účelnosti trov vynakladaných stranami sporu a požiadal o ospravedlnenie neúčasti na nariadenom pojednávaní.

14.2. Súd prvej inštancie argumentoval tým, že ustanovenie § 278 C.s.p. predpokladá ospravedlnenie neúčasti žalobcu na súdnom pojednávaní z vážnych dôvodov, t.j. takých, ktoré sú vzhľadom k ich povahe spôsobilé neúčasť žalobcu resp. právneho zástupcu na pojednávaní ospravedlniť a neumožnili by komukoľvek inému za rovnakých okolností byť na súdnom pojednávaní prítomný.

15. Podľa Čl. 2 Základných princípov C.s.p. ochrana ohrozených alebo porušených práv a právom chránených záujmov musí byť spravodlivá a účinná tak, aby bol naplnený princíp právnej istoty. Právna istota je stav, v ktorom každý môže legitímne očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou najvyšších súdnych autorít; ak takej ustálenej rozhodovacej praxe niet, aj stav, v ktorom každý môže legitímne očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý spravodlivo.

16. Podľa Čl. 3 ods. 1 Základných princípov C.s.p. každé ustanovenie tohto zákona je potrebné vykladať v súlade s Ústavou Slovenskej republiky, verejným poriadkom, princípmi, na ktorých spočíva tento zákon, s medzinárodnoprávnymi záväzkami Slovenskej republiky, ktoré majú prednosť pred zákonom, judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (ESLP) a Súdneho dvora Európskej únie (EÚ), a to s trvalým zreteľom na hodnoty, ktoré sú nimi chránené.

17. Podľa Čl. 17 Základných princípov C.s.p. súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprímeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb.

18. Ohľadom aplikácie procesného inštitútu rozsudku pre zmeškanie žalobcu, ktorý vzhľadom na to, že je sankčným inštitútom a pred jeho vyhlásením sa fakticky nevykonáva dokazovanie, odvolací súd úvodom uvádza, že je potrebné vždy citlivo zväžiť jeho použitie s prihliadnutím na všeobecné procesné zásady; pri zvažovaní vydania rozsudku pre zmeškanie je potrebné rešpektovať nielen zákonné kritériá, ktoré pre jeho použitie stanovil zákon, ale tiež základné procesné práva účastníkov konania. V konaní, v priebehu ktorého je strana žalobcu aktívna, so súdom komunikuje, nie je podľa názoru odvolacieho súdu namieste paušalizované vydávanie kontumačného rozsudku v jej neprospech, navyše za situácie, keď sa žalobca ospravedlnil a súhlasil s konaním v jeho neprítomnosti; súdu v takom prípade nič nebráni vec prejednať aj bez jeho prítomnosti a o spore rozhodnúť postupom podľa § 212 a nasl. C.s.p.

19. Vychádzajúc potom z okolností posudzovanej veci, keď žalobca vecným reagovaním na obidve výzvy súdu prvej inštancie (výzva na doplnenie žaloby, výzva na predloženie zmluvy o postúpení pohľadávky) bol v priebehu konania pred súdom prvej inštancie procesne aktívny, svoju neúčasť na pojednávaní s poukazom na dodržanie zásady hospodárnosti konania a účelnosti vynakladaných trov ospravedlnil, so zreteľom na základné princípy, ktoré zvyrazňujú princípy spravodlivosti, právnej istoty a povinnosť vykladať ustanovenia Civilného sporového poriadku a teda aj § 278 C.s.p. ústavnokonformne a eurokonformne, rešpektujúc pritom (aj) princíp hospodárnosti konania, sa nemožno stotožniť s takým hodnotením súdu prvej inštancie, ktorý uvádzanie zásady hospodárnosti konania žalobcom v ospravedlnení nevyhodnotil ako skutočnosť, ktorá by bola spôsobilá neúčasť žalobcu (jeho právneho zástupcu) na súdnom pojednávaní ospravedlniť.

20. Vážnosť okolností prezentovaných v ospravedlnení, pri súčasnom súhlase žalobcu s pojednávaním a rozhodnutím v jeho neprítomnosti (účasť na pojednávaní je procesným právom a nie procesnou povinnosťou strany, § 180 C.s.p. počíta s uskutočnením pojednávania bez účasti strany), bolo nevyhnutné vyhodnotiť s prihliadnutím na celý priebeh prvoinštančného konania a teda tak, že ospravedlnenie neprítomnosti žalobcu s poukazom na zásadu hospodárnosti konania (aj v súvislosti s narastaním trov konania) predstavuje legitímny dôvod vylučujúci aplikáciu § 278 C.s.p.

21. Pokiaľ súd prvej inštancie, aj napriek nespĺneniu podmienok pre vydanie kontumačného rozsudku pre zmeškanie žalobcu takýto rozsudok podľa § 278 C.s.p. vydal, uvedeným nesprávnym procesným postupom znemožnil strane (žalobcovi), aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, čím bol naplnený žalobcom uplatnený odvolací dôvod podľa § 365 ods. 1 písm. b) C.s.p. Nakoľko uvedené nedostatky nebolo možné napraviť

v konaní pred odvolacím súdom, odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie podľa § 389 ods. 1 písm. b) C.s.p. zrušil a podľa § 391 ods. 1 C.s.p. vrátil vec na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

22. V novom konaní bude súd prvej inštancie povinný riadiť sa vyššie uvedeným právnym názorom odvolacieho súdu, ktorým je v zmysle § 391 ods. 2 C.s.p. viazaný. Súd prvej inštancie spor opätovne prejedná na pojednávaní, na základe vykonaných dôkazov ustáli skutkový stav potrebný pre svoje rozhodnutie, ktoré bude vo vzťahu k zistenému skutkovému stavu preskúmateľné a po opätovnom rozhodnutí sporu svoje závery o skutkových zisteniach a právnom posúdení veci odôvodní spôsobom zodpovedajúcim § 220 ods. 2 C.s.p. tak, aby obsahovalo dostatok dôvodov a ich uvedenie bolo zrozumiteľné.

23. Súd prvej inštancie v novom rozhodnutí o veci rozhodne o náhrade trov konania (§ 262 ods. 1, § 396 ods. 3 C.s.p.).

24. Toto rozhodnutie prijal senát Krajského súdu v Bratislave pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C.s.p.) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 C.s.p.).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 C.s.p.).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 C.s.p.).